

Notes breus

ESQUERRANS

Hom va coneixent el resultat de les eleccions celebrades diumenge passat en el territori de la República espanyola. Hom va coneixent la significació política que tindrà l'organisme que ha d'estructurar la constitució de l'Estat.

El vot popular s'ha declarat esquerrà. Les Corts tindran una significació esquerrana. El partit socialista i el partit radical han obtingut un nombre respectable de llocs i, en canvi, les candidatures de dretes amb cap de llurs diferents matissos no han pogut aconseguir les votacions que esperaven llurs capdavanters.

Aquesta significació esquerrana que tindrà la Constitució fa confiar en un definitiu avançament de la República. En les dretes poden haver-hi ingressat anties monàrquics que no sentin les frisances de liberalisme que calen en els moments actuals. En les esquerres no hi cabrien. Una majoria de dretes, amb totes les deixalles dels temps de la restauració i de les dictadures, fóra un perill constant, que des apareix amb la presència d'homes que porten una vida de brega pels avenços polítics i millors socials.

El triomf esquerrà espanyol ha estat comentat, no cal dir-ho, per tota la premsa. El triomf meravellós de l'Esquerra Republicana de Catalunya, també ho ha estat amplament. Algú els ha mesurat amb el mateix raser i no ha estat just en confondre'ls.

L'esquerrisme català té el caràcter social i republicà de l'esquerrisme espanyol i de les esquerres de tot el món, però ademés ningú no li pot negar el seu sentiment racial. Per tal de regatejar el catalanisme dels vots esquerrans que donaren la victòria a la llista presidida per Macià s'han fet jugar els números de manera capciosa. No valen res, però, cap de les combinacions numèriques que hom vulgui fer-hi. La candidatura triomfant és plenament catalanista. El que hi ha és que els catalans, en donar llur vot catalanista, proeuren que el catalanisme que van a proclamar, es recolzi en totes les llibertats polítiques i en totes les justícies socials, com fan tots els homes del món, que volen ésser lliures.

XEIX.

La llei bàsica de la República

S'ha fet públic l'avantprojecte de Constitució, redactat per la Comissió jurídica que presideix el senyor Ossorio i Gallardo.

La lectura d'aquest document ens ha produït la mateixa decepció que produirà a tots els homes liberals de la península Ibèrica. Si aquest projecte arribés a sser sancionat i ell fos el que regulés la vida de l'Espanya futura, de poca cosa hauria servit la revolució i poc compensat podria considerar-se el poble.

Sembla talment que els redactors del projecte hagin assistit amb les oïdes tapades a l'espectacle inenarrable donat per la nostra democràcia durant el període revolucionari; sembla que ignorin les veritables aspiracions del poble i les promeses que al poble han estat fetes pels més destacats conductors de les nostres multituds. Solament així es comprèn que hagin tallat un patró de República unitària i centralista, absolutament en desacord amb la solució jurídica que esperava l'opinió pública, i solament per la sordera real o fingida dels pressumptes legisladors pot explicar-se el fet de què no s'hagi incorporat al projecte l'esperit dels nostres temps.

El desencant que l'avantprojecte de Constitució ha produït no és pas un factor capaç de solidar i d'enfortir el govern actual. Si, com ha dit Ossorio i Gallardo, l'avantprojecte que comentem no és més que un tanteig, valia la pena que no el fessin públic per tal de no enverinar la consciència liberal d'Espanya amb una decepció, i la dels catalans amb la sensació d'una burla que no creiem merèixer. Era mil voltes preferible que es mantingués en el secret un document que de no ésser virtualment corregit crearia una situació molt pitjor a la què patiem en temps de la monarquia borbònica. Aquest tanteig, aquest avantprojecte tindrà la rara virtut de despertar rezels i desconfiances a tot Espanya i d'una manera especial, Catalunya. Catalunya no pot conformar-se amb una segona edició d'aquella restringida Mancomunitat que exercia funcions delegades del poder central. Catalunya, vol que li sia reconegut el dret d'obrar per compte propi, d'exercir sobirania, de donar-se a si mateixa les lleis que més bé plaguin en matèria social i d'ensenyança i no es resignaria a viure sota el jou d'una tutela centralista entossudada en encabir dins d'un mateix motllo cosos tan diversos com els de les nacionalitats Ibèriques.

Després del què ha passat a Catalunya; després de la reiterada manifestació de la nostra voluntat col·lectiva, el govern actual, o qui sigui que ho hagi fet, no devia escampar al país la mala llavor d'aquest avantprojecte antiliberal i antidemocràtic, que ha ofegat en el nostre pit tot l'optimisme que ens feia esperar resignats i macilents i al lloc de l'optimisme ha estat emplenat per aquell rezel i desconfiança que predisposen malament a l'efusió i a la cordialitat.

La sub-Comissió jurídica autora de l'avantprojecte, ha contret una greu responsabilitat i ha procedit amb condemnable lleugeresa en fer públic el text que segons Ossorio i Gallardo ha estat objecte d'importants esmenes per part del ple de la Comissió Assessora. Si el govern te interès en què no s'enrareixi l'ambient que respira i en què no s'iniciï una enèrgica campanya en pro dels drets de la revolució, deu posar en joc tota la influència que pugui tenir sobre l'esmentada Comissió jurídica per tal que aquesta es dongui molta a fer més equitatiu i just, i sobretot més adaptat a les necessitats de l'Espanya futura, l'avantprojecte de Constitució.

La Comissió Delegada de Reus de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, ha obert al seu domicili social del Centre de Lectura, unes oficines lingüístiques que adaptaran al català els rètols, impresos, llegendes, etc., dels comerços i indústries bues ho sol'licitin.

Improvisacions

RAMBLA I PASSEIG.—Entre les moltes coses que els reusencs envegem a Tarragona, hi ha la Rambla de Sant Joan! Oh, si nosaltres teníem al cor de la ciutat aquella via magnífica per la qual la muntanya veu el mar!... Aquesta és la reflexió que es fan els que passen comptes dels cabals aliens i no es preocupen dels propis.

Reus no té, naturalment, el que constitueix un dels principals atractius de la urbs tarragonina; però té, en canvi, una petita Rambla que és un lloc de bon repòs, i un passeig que és, en l'actualitat, un bell oasi pel caminant capolat pel sol que bleeix els nostres carrers, orfes de vegetació. La petita Rambla és el tros final del carrer de Castelar, a partir del de Colom. Les amples voreres enllosades; el cobricel de fullam; "La Palma" i els bars i orxateries que posen a disposició del públic còmodes seients, begudes fresques i sorolls i músiques; el traït dels viatgers que van i vénen de l'estació, són elements que sumats a una netedat immaculada del pis i a una il·luminació perfecta, donen a aquell indret un aire ciutadà que bé permet acceptar resignadament la doctrina filosòfica continguda en l'adagi que resa que qui no pot segar deu espigolar.

L'oasi, és el passeig de Mata. Jo no diré que els plàtans que l'ombregen siguin comparables als de Marsella, que són els més alterosos que conec; però els nostres, per la pompositat del seu ramatge, per la verdor de les seves fulles tendres —tan transparents que coloren la llum que tamisen— són mereixedors, com aquells, de l'admiració de tots els homes que saben comprendre l'encís d'una volta construïda per la naturalesa amb els materials fornits per arbres vius: una volta tan tupida que no cal que davall d'ella hi cerqueu una clapeta de sol sobre l'arena, puix que no l'hi trobaríeu.

Ah!... si tinguéssim la Rambla que té Tarragona!...—diem els de Reus.

Si tinguéssim els passeigs que Reus té!...—deuen exclamar altres pobles.

I nosaltres sense donar-nos-en compte!

IGNOT